

Bilaga till beslut UF-2009/0232

1. Hantering av risker vid KTH

1.1 Bakgrund

Moment av risk ingår i all verksamhet. Internationellt och inom det privata näringslivet har det under en längre tid pågått ett utvecklingsarbete inom området intern styrning och kontroll. Regeringen har beslutat om en anpassning av regelverket för statliga myndigheter till internationella normer och till näringslivet i övrigt¹. Avsikten är bl.a. att förtydliga kraven på ansvar för statlig förvaltning och stärka regeringens styrning. Förändringarna innebär preciserade och nya krav avseende intern styrning och kontroll på statliga myndigheter.

TVå nya förordningar gäller från och med 2008:

Myndighetsförordningen (2007:515) där det i 3 § framgår att universitetsstyrelsen "ansvarar inför regeringen för verksamheten och skall se till att den bedrivs effektivt, enligt gällande rätt och de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att myndigheten hushåller väl med statens medel."

Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll som gäller för alla myndigheter under regeringen som har att följa internrevisionsförordningen (dvs. ett 50-tal stora myndigheter inklusive universiteten). I förordningen finns konkreta krav på bl.a. riskanalys, vilket finns beskrivet nedan.

I samband med att förordningen om intern styrning och kontroll infördes beslutades om en förändring i **förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag**, som innebär att styrelsen i årsredovisningen ska lämna en skriftlig bedömning av huruvida den interna styrningen och kontrollen är betryggande. I de fall styrelsen bedömer att den interna styrningen och kontrollen inte är betryggande ska aktuella brister specificeras.

Även **högskoleförordningen (1993:100)** har ändrats. I 2 kap, 2 § framgår att styrelsen ska säkerställa att "det vid högskolan finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt."

Förordningen om intern styrning och kontroll definierar intern styrning och kontroll som den process som syftar till att myndigheten med rimlig säkerhet uppfyller kraven som framgår av 3 § myndighetsförordningen. De moment som enligt förordningen om intern styrning och kontroll ska ingå i processen är: Riskanalys, kontrollåtgärder och uppföljning. Riskanalysen består i sin tur av riskidentifiering, värdering och beslut om hantering av risker.

De olika momenten ska dokumenteras och arbetet med processen kommer att vara ett återkommande inslag i KTHs verksamhet och omfatta såväl den centrala som lokala nivån på KTH.

1.2 Utgångspunkter och metod

Riskanalysen innebär att identifiera, värdera och besluta om hantering av risker för att KTH inte når uppställda mål och förväntningar. En effektiv och säker process för riskhantering är väsentlig för KTH och samtidigt ett bevis för omvärlden att KTH bedriver verksamhet under stort ansvar. För att kunna göra en totalbedömning av hur den interna styrningen och kontrollen fungerar vid KTH måste styrelsen även fortsättningsvis ta ställning till och bedöma KTHs övriga styrdokument.

Sammantaget ska processen bidra till att

- resurser används på ett effektivt och ändamålsenligt sätt,
- verksamheten styrs mot uppsatta mål och ambitioner,
- KTH efterlever lagar och förordningar,
- universitetsstyrelsen ges möjlighet att bedöma att den interna styrningen och kontrollen är betryggande och att verksamheten redovisas på ett rättvisande sätt.

¹ Bl.a. Svensk kod för bolagsstyrning

Värderingar och mål

KTHs utbildning och forskning ska kännetecknas av excellens och hävda sig väl nationellt och internationellt. Målet är att utvecklas till ett av Europas främsta tekniska universitet med ett starkt internationellt varumärke. Fritt sökande efter kunskap, kritiskt tänkande, det långa perspektivet, mångfald och tolerans, kollegialitet i arbetet är några av de principer som ska genomsyra verksamheten på KTH. Verksamhetens specifika karaktär innebär att kvantitativa mätetal inte alltid kan användas.

Förhållande till andra dokument

Risikanalys ingår som en del i det underlag, som sammantaget utgör KTHs styr-, planerings- och uppföljningsdokument. Ledningsprocessen på KTH kan beskrivas i följande fem steg;

- *Utvecklingsplan/ budgetunderlag*
Utvecklingsplanprocessens syfte är att fastställa och dokumentera långsiktiga mål (3-5 år) för verksamheten. Budgetunderlaget utgör underlag för KTHs dialog med regeringen.
- *Verksamhetsplan*
Verksamhetsplanprocessens syfte är att översätta de långsiktiga målen till kortsiktiga mål.
- *Budget*
Budgetprocessens syfte är att fastställa kommande årets aktiviteter i ett ekonomiskt och kvantitativt perspektiv. Processen syftar till att kontinuerligt under året följa det ekonomiska och verksamhetsmässiga utfallet.
- *Årsredovisning*
Årsredovisningsprocessens syfte är att beskriva det gångna årets verksamhetsmässiga och ekonomiska utfall.
- *Uppföljning och analys*
Uppföljnings- och analysprocessens syfte är att följa upp årets utfall i förhållande till uppsatta mål och förväntningar enligt ovanstående steg.

KTH-handboken, som innehåller regler och riktlinjer, utgör ett samlat styrdokument över den löpande verksamheten, och ingår också i underlaget.

Ledningsprocessen ska fungera på såväl övergripande nivå som på andra nivåer inom KTH.

Övergripande metod

Risikanalysen ska omfatta såväl interna som externa risker och ha ett framåtblickande perspektiv som överensstämmer med intentionerna i KTHs utvecklingsplan. Verksamheten ska beskrivas som flöden (processer) av aktiviteter, där såväl ingående funktioner som flöden mellan funktioner ska beskrivas, förstås och analyseras utifrån ett riskperspektiv.

Risikanalysen ska utgå från KTHs tre verksamhetsområden utbildning, forskning samt samverkan men även inbegripa ledning respektive administration.

2. Principer för hantering av risker vid KTH:

KTH är medveten om att beslut i det dagliga arbetet tas av personal på alla nivåer, vilket kan innebära en risk. Det är därför viktigt att kunna visa att risker identifieras, och hanteras och att riskhanteringsprocessen integreras i ledningsstrukturen.

KTH ska upprätthålla ett ramverk för riskhantering som

- fokuserar på de hot och möjligheter som mest sannolikt kan påverka KTHs strategiska mål,
- integreras i planeringsprocessen vid såväl skolor, universitetsförvaltning som i alla större projekt,

- identifierar mätmetoder som möjliggör en effektiv hantering och kontroll av gemensamma risker,
- begränsar och regelbundet ser över KTHs benägenhet för risk,
- utformar riktlinjer och mallar för att på bästa sätt bistå en kontinuerlig implementering av en integrerad riskhanteringsprocess på KTH,
- inrättar lämpliga kontroll-, gransknings-, avrapporterings- och revisionsmekanismer för att försäkra styrelsen, via rektor, att gemensamma risker hanteras effektivt,
- integrerar principerna för riskhantering i ledningskulturen på skol- och avdelnings-/institutionsnivå.

Ansvariga

- Styrelsen är ansvarig för att KTH har en strategi och process för att identifiera, värdera och hantera risker, för att bekräfta KTHs riskacceptans och för att säkerställa att riskhanteringsstrategin och dess process är en del av KTHs övergripande styrsystem och interna kontroll.
- Rektor har det exekutiva ansvaret för att ett riskhanteringssystem införs på KTH. Rektor är ansvarig för att ett ansvarsfullt system för intern kontroll upprätthålls, som säkerställer att de ekonomiska tillgångar, för vilka KTH är ansvarig, används i enlighet med intentionerna i regeringens regleringsbrev och enligt överenskommelser med övriga externa finansiärer.
- Förvaltningschefen har ansvaret för att ett riskhanteringssystem implementeras.
- Rektors ledningsgrupp är den instans som ger rektor råd angående riskhantering.
- Skolchefer och avdelningschefer (prefekter) är ansvariga för att god riskhanteringssed implementeras inom skolor och avdelningar/institutioner och att riskerna är identifierade, värderade och kontrollerade.

Årlig revidering av riskanalysen

På uppdrag av styrelsen genomför rektor varje år en översyn av identifierade och nya risker för att styrelsen ska kunna ta ställning till

- lämplig risknivå eller riskacceptans för KTH som helhet;
- om riskvärdering och riskbaserad intern kontroll är integrerad i den pågående verksamheten och ingår i dess kultur;
- om omfattningen och frekvensen av rapporter avseende intern kontroll är tillräcklig;
- vilken påverkan som en incident, genom grundläggande försummelse eller bristande identifiering, vid någon tidpunkt under året har haft eller kunde ha haft på de ekonomiska resultaten;
- om förändringar eller förbättringar i processer och handlingsplaner är nödvändiga.

Det ankommer på skolchefen att inför den årliga dialogen under hösten om rektorskontrakten till rektor inge en uppdaterad riskanalys.